

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMÉGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyet” hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora
50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

A választókerületek beosztása.

Budapest, jul. 15.

Az ősszel összeülő parlamentnek, már a mennyiben a válságból sikerül megtalálni a kivezető utat, egyetlen feladata a választó reform megalkotása lesz. Ezzel kapcsolatosan alighanem rákerül a sor a választókerületek beosztására is, mint a választó reform legfontosabb és legnehezebb részére, a melytől elsősorban függ a magyar állam nemzeti jellegének megóvása.

Az *Udvarhelyi Híradó* a kérdéssel már ismételtelen foglalkozott, s erről hozott meglepően tájékozott cikkei a napi lapokban is tárgyalva lettek, s az annak elején megindult vitát a kormány jónak látta hivatalos nyilatkozattal elültetni. Most, hogy a kérdés egy pár hónap múlva ismét aktuális lesz, engedtessek meg nekem, hogy e helyen szemébe nézhessek a dolognak.

Lássuk, hogy mi a valóság?

Az ellenzék által sürgetett választási reform céljából összegyűjtött statisztikai adatok szerint a husz éven felüli férfilakosságnak 53 százaléka magyar anyanyelvű, a választóknak pedig 56 százaléka. Tekintetbe véve a magyarság nagy szellemi és gazdasági felsőbbbségét, ez a nevetésesen csekély 3 százaléknyi többlet egyáltalán nem jelent kedvezést a magyarságra nézve. Ha bármilyen általános választói jogczimet: irni-olvasni tudást, teljesített katonai szolgálatot, önálló foglalkozást stb. állapítunk is meg, a magyarság arányszáma a mainál kedvezőtlenebb

nem lehet sem az országos átlagban, sem országrészenként. Sőt a választói jog általánosításának helyes keresztülvitele föltétlenül kifejezésre fogja juttatni azt az igen jelentékeny erkölcsi, szellemi, fizikai és gazdasági felsőbbbséget, a melylyel a magyarság rendelkezik a többi fajnéppel szemben.

A kerületek beosztása végeredményben szintén kedvezőtlen a magyarságra nézve, mert magyar többségű kerület csak 229 (55 százalék) van, szemben 184 kerülettel, a hol a nem magyar ajku választók vannak többségben. E 184-ből 129-ben a nem magyar ajku választók arányszáma meghaladja a 75 százalékot és így ezek igen erős nemzetiségi kerületek; az oláhok 70, a tótok 55 kerületben vannak többségben, tehát képviseltetésük sokkal intenzivebb, semmint őket számuknál, kulturális és gazdasági erejüknel fogva megilletné. Hogyan lehetséges ez, hiszen a magyarságnak átfogó és lekötő ereje igen nagy, a nemzetiségeké pedig csekély? E nagy és veszélyes anomáliának oka az, hogy a kerületeknek országrészenként való eloszlása helytelen. Tul a Királyhágón lakik 2.4 millió ember, ki 74 képviselőt küld a parlamentbe, holott a Dunántul lakó 3 millió emberre csak 72, a Duna-Tisza-közén lakó 3,300.000 emberre meg éppen csak 63 képviselő esik. A Duna balpartjának 2,050.000 lakosát 56 és a Tisza jobbpartjának 1,674.000 lakosát 50 követ képviseli, holott ugyanakkor a Tisza balpartjának 2,340.000 lakosa kénytelen beérni 55-tel. Összefoglalva: a Felvidék és Erdély 6.2 millió lakosa 180 képviselőt küld,

holott a Dunántul és Tisza-Duna-köze 6.3 millió lakosa csupán 135-öt. Az egyes törvényhatóságokat tekintve pedig, például a nemzetiségi Szabolcs 162.000 lakosa ugyanannyi (6) képviselőt küld, mint a magyar Szabolcs 287.000 lakosa; a nemzetiségi Temes megye 400.000 lakosa ugyanannyit (9) mint a magyar Budapest 725.000 lakosa, a nemzetiségi Nyitra megye 427.000 lakosa 11 képviselőt küld, holott a magyar Pest megye 825.000 lakosa csak 15-öt, Oláhfalú 200 választója pedig szintén képviselteti magát a parlamentben. Tehát a mai állapot szerint minél népesebb, gazdaságilag és kulturailag minél fejlettebb és legfőképpen minél magyarabb valamely terület, annál gyöngébben van képviselve és fordítva.

Megdöböntő számok ezek és ha csak valamelyes erő lakozott volna a nemzetiségi törekvésekben, nemcsak hatalmas nemzetiségi csoportok alakulhattak volna a magyar parlamentben, de a horvátokkal együtt nemzetiségi többség jöhetett volna létre.

Az új kerületi beosztásnak e visszasságoakat gyökeresen meg kell szüntetnie és mindenkorra biztosítani a magyarság felsőbbbségét. Természetesen az ily irányú új beosztás csak abban az esetben nem lesz sértő a nem magyar-ajkúakra nézve, ha a magyarság tulsúlyát sikerül — tisztán elvi alapon állva — megteremteni. Ez egyttal próbája annak, hogy vajjon a magyarság uralmának megvannak-e ugy az egész országban, mint országrészenként az etnikai, gazdasági és kulturális alapjai vagy sem?

Itthon.

Egy kicsike város

Születésem helye.

Sok éves emlékem

Virágával telve.

S tudja a jó Isten —

Akármerre járok,

Kedvesebb városkát

Még egyetse látok.

Máshol is van gyönyör,

S tán több a fény, pompa,

De nem a természet

Virágiból fonva.

Hideg, mesterséges

Amit máshol látok,

Az erény is hamis,

Az áldás is átok.

Be másképp van itthon:

Virágon nincs méreg,

Erény mellett a bün

Uralma nem fér meg.

Jóság helyett a sziv

Nincs bünökkel telve.

Egészen más nálunk

A nép szive, lelke.

Csak egy, ami ugy fáj,

Mikor hazatérek:

Nagy a kenyérgondja

A jó székely népnek.

Tépelődő lelkem

Mindegyre azt hajlja:

Lesz-e még egy Csabánk

Ki veszni nem hagyja?!

Fülei Sz. Lajos.

Három értesítő.

Most hogy már városunk mindhárom középiskolájának értesítője előttünk fekszik, ismét egész nyugodt lelkiismerettel kimondhatjuk, hogy a székely ifjúság testi és szellemi kifejlesztése és nevelése jó kezekbe van letéve. Mert a középiskolának nemcsak az a rendeltetése, hogy a tanulókkal bizonyos általános tudást és ismeretet sajátíttasson el, hanem az is, hogy a társadalomnak, a hazának, hithű, egészséges testű és lelkű, jellemes, akarat erős, derék, jó magyar egyéneket neveljen. A mi három középiskolánk ezt a főcélt tartja állandóan a szeme előtt és ennek tudható be az a jó eredmény is, amely ugy a tanulmányi előhaladás, mint az erkölcsi magaviselet terén megnyilvánul. Eme körülménynek tudható be az az öröndetes tény is, hogy a nemzetiségi vidéken lakó szülők is mindegyre nagyobb számban küldik hozzánk gyermekeiket és az, hogy középiskoláink jó híre már régen áthatott a Királyhágón és a magyarországi részeken is hirdeti a székely gimnáziumok és a reáliskola derék munkájának dicsőségét. Nem légből kapott alaptalan öndicsekvés, de komoly és öröndetes valóság az, hogy középiskoláinkból kikerült ifjainkat mindhol szivesen fogadják, mert ezek az ifjak azt a szorgalmat, becsületet és köteleességtudást, amelyet az intézet falain belül magukévá tettek, megtartják oda-künn az önálló munkálkodás mezéjén is. Ez elég tanubizonyosság arra, hogy míg egyrészt a tanárság teljes odaadással teljesíti köteleességét, addig a székely ifjúság is kellő buzgalommal igyekszik elsajátítani mindazt, amit az iskola neki nyújt.

A m. kir. áll. főreáliskolába beirtak 145 rendes és 3 magántanulót. A beirt tanulók száma 2-vel volt több, mint a megelőző tanévben. A tanévet szept. 4 én nyitotta meg az igazgató az ifjúsághoz intézett beszéddel. A tanítás szeptember 5-én kezdődött meg s folyt minden fennakadás nélkül a tanév végéig.

Az évről vizsgálatok június 16—24. között tartattak meg. A VIII. oszt. végzett tanulók osztályvizsgálatára május 13-án volt. Az érettségi írásbeli

vizsgálatok május 17., 18. és 19. napjain folytak le. A szóbeli érettségi vizsgálat június 7-én tartott meg Homor István szegedi m. kir. állami főreáliskolai igazgató, mint helyettes főigazgató elnöklete alatt. Az évről ünnepély június 29-én tartott meg. Az előirányzott anyag az utasítások és helyi tanterv értelmében bevégeztetett.

A rendes tárgyakon kívül rendkívüli tárgyak is tanítottak, u. m.: latin nyelv, egészségstan, zene, ének, mintázás, gyorsírás. Az Óképzőkör vezetője *Biró István* tanár volt.

A tanári testületben a folyó tanévben a következő változások fordultak elő: Barabás Jenő r. tanárt a vallás- és közokt. miniszterium a tordai m. kir. állami főgimnáziumhoz, Nosz Gusztáv r. tanárt a nagyváradi kir. állami főreáliskolához, Radó Simon r. tanárt a temesvári m. kir. állami főreáliskolához és Sima Dezső r. tanárt az aradi kir. kath. főgimnáziumhoz helyezte át saját kérelmükre. Az eltávozott tanárok helyére Hartmann János és Palla Jenő okl. helyettes tanárok neveztettek ki rendes tanárokká, továbbá Dénes Ferencz okl. helyettes tanár és Friedländer Jakab okl. tanárjelölt helyettes tanárokká. Az intézettel kapcsolatos internátusba a folyó tanévre 68 tanuló volt felvéve, kik közül 450 koronát fizetett 34 tanuló, 350 koronát 20 tanuló és 250 koronát 8 tanuló. 6 tanuló ingyenesen volt.

A folyó tanév elején az intézet tanulságos egy-napos kirándulást rendezett, melyen 8 tanár vezetésével 44 tanuló vett részt. Megnézték Homoród, Lobogó, Dobogó és Kiruly fürdőket. A tanári könyvtárban 6402 kötet mű van 41435 kor. értékben. Az ifj. könyvtár állománya 2730 kötet, 6983 kor. értékben. A vizsgálatot tett 173 tanuló közül székelyudvarhelyi volt 32, udvarhelymegyei 27, más megye-, illetve állambeli 78. Vallásra nézve róm. kath. volt: 52, gör. kel. 1, ág. hitv. ev. 26, református 27, unitárius 10, izraelita 21. A tanítás eredménye: felsőbb osztályba fellépett 95 (69%), javító vizsgát tehet 18 (13%), osztályt kell ismételnie 24-nek (17 3/10%), vizsgálatlan marad 1 (0.7%). Érettségiire jelentkezett 9 tanuló, kik mindnyájan szóbelire bocsáttattak. Jelesen érett 1, jól 2, egyszerűen

Elfogadott általános alapelv, hogy a kerületeket a lakosság számának, értelmi és gazdasági színvonalának középarányosa szerint kell országreszenként beosztani és nem pusztán fejszám szerint. Így történt az osztrák választási reformnál is. Ez alapon a Dunántul, Duna-Tiszaköze és Tisza balpartja, a hol a magyarság uralma megingathatatlan, egymagában 250—260 kerületet kapna a mai 190 helyett. A többi ország rész jelentékeny magyarsága pedig több, mint 70 kerületre tarthat igényt. Ugy, hogy a magyar többségű kerületek száma jóval meghaladná a 300-at és így a magyar állam nemzeti jellegét komoly veszedelem többé nem fenyegetné.

Az országos többség biztosításán kívül még igen fontos, hogy a nemzetiségi területeken élő magyar kisebbségek is képviselőhöz jussanak. Ezt is el lehet érni elvi alapon. Ugyanis a magyar szigetek tulnyomó része a nemzetiségi terület gazdaságilag fejlettebb részein fekszik, illetve a magyarság és a vele összeforró német elem a városokban és nagyközségekben csoportosul, már pedig szintén általánosan követett beosztási alapelv, hogy a városokat és nagyközségeket intenzívebb képviselőlet illeti és lakosságuk az apró falvak elmaradott lakossága által nem majorizálható, tehát külön kerületekben csoportosítandó.

Ez elv könnyen keresztülvihető még az erdélyrészi nemzetiségi területen is, a mint a következő példa igazolja. Hunyadmegyét az új beosztás alapján öt választókerület illetné meg. Egyik kerület állana Livázeny, Lupény, Petrilla, Petrozsény és Hátszeg nagyközségekből, illetve városból, a másik Déva, Szászváros, Vajda-Hunyad, Kalánpuszta, Gyalár, Nagyág és Piski nagyközségekből, ipartelepekből, illetve városokból. Mindkét kerület lakossága magyar többségű és kerek számban 25.000 főből áll. A többi három kerületet az apró oláh falvak alkotnák. Kisküküllő vármegye mindkét kerülete magyar-német többségű lenne. Az egyik állna ugyanis a dicsőszentmártoni és radnóti, a másik az erzsébetvárosi és hosszuaszoói járásokból. Szolnok-

Dobokát megillető négy kerületből szintén két magyar többségűt lehet kikerekíteni Szamosújvár és Deés középpontokkal stb. Ezeknek a kerületeknek lakossága 25.000 és 40.000 között változik, kulturális és gazdasági tekintetben megszélesedve emelkedik a vármegyék többi részében lakó falusiaknak és így intenzívebb képviselőlet fogja megilletni.

Az új beosztás szerint az erdélyi részek képe vármegyénként a következőképpen alakul a régi vármegyei beosztás főtartása esetében is:

	Kerületek száma	magyar	oláh	német	magyar-német
Alsófehér	4	2	2	—	—
Beszterce-Naszód	2	—	1	1	—
Brassó	3	—	—	—	3
Csik	3	3	—	—	—
Fogaras	2	—	2	—	—
Háromszék	4	4	—	—	—
Hunyad	5	2	3	—	—
Kis-Küküllő	2	—	—	—	2
Kolozs	6	4	2	—	—
Maros-Torda	6	5	—	—	1
Nagy-Küküllő	3	—	—	—	3
Szeben	5	—	2	3	—
Szolnok Dobok	4	2	2	—	—
Torda-Aranyos	3	2	1	—	—
Udvarhely	3	3	—	—	—
Összesen	55	27	15	4	9

A mint látjuk, teljesen alaptalan, hogy a magyarság és szászág az erdélyi részekben meg nem volna védhető az oláhság által való majorizálástól. Az igazság az, hogy a magyarság és németség az erdélyi részek minden pontján összefüggő, jelentékeny kisebbségekkel rendelkezik és így az általános választói jog legradikálisabb alakjában sem érinti e ponton a magyarság felsőbbbbségét.

És végül föltétlenül szükséges a vármegyei bizottságok és egyáltalán a vármegyék magyarságának biztosítása szempontjából, hogy minden vármegyében legyenek magyar kerületek. Ezt azonban a mai egyenlőtlen és a magyarságnak éppen nem kedvező vármegyei beosztás mellett elérni nem lehet, ha azt akarjuk, hogy a választókerületek nagysága között rendkívüli, egyáltalán meg nem okolható különbségek ne legyenek. Így például nem lehet magyar avagy német kerület Árvában, Turóczban és Liptóban. De ha

e három nagyon is apró vármegyéből csupán egyet alkotunk, nagyon könnyű abból a három kerületből, a mely erre a területre az új beosztás szerint esnék, egy magyar-németet összehozni. Így vagyunk a többi apró nemzetiségi vármegyével (Fogaras, Brassó, Beszterce, Moson stb.) Elodázhatatlan tehát, hogy a választókerületek megalkotásával kapcsolatosan a vármegyék új, nemzeti szempontból kifogástalan kikerekítést, illetve beosztást nyerjenek.

A fentebb kifejtett elvek szem előtt tartásával történő új kerületi beosztás alapján az egész országban csupán 28 oláh és 23 tót többségű kerület lesz, tehát egyszersmindenkorra lehetetlenné válik a nemzetiségek állambontó törekvése, mert sikerre a legkedvezőbb esetben sem számíthatnak. A rendes eset pedig ezután is, mint eddigé, az lesz, hogy a nem magyarajku kerületek jelentékeny része is a magyar államhoz hű képviselőket fog a parlamentbe küldeni.

Induljunk el tehát bátran a jogok általánosításának útján, mint őseink 1848-ban és külföldi, meg belföldi ellenségeink bámulva fogják látni, hogy a régi állapotban való megmaradás a nemzetiségi törekvéseknek, holott a fejlődés, az előretörés, az igazság a magyar nemzeti érdeknek kedvez. Az egyiké a múlt, másiké a jövő.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, jul. 17.

Politika: politika nélkül.

Immár szünetelőre ment az országgyűlés, nagy nehezen tudomásul vévén, hogy egy pár hónapig politikai felelősséggel olyan kormányra lésszen, melynek politikát nem kell csinálnia. Így hogy a politikától való tartózkodás a programja, ennél fogva van többsége, tehát parlamentáris. De mihelyt politikába kezdene, kétes lenne körülötte a többség, s behomályosulna parlamentáris mivolta.

Bizalom a politikai semmittevésért, ez a parlamenti többség mai létalapja. Furcsa alap, de hát furcsa helyzetekben ez is valami. Sőt mélyen elborongva állapotainkon, végigelmélkedve a dinasztiaiával való összeköttetésünk merevségén és hidegségén, rá-

6. Az 1909—10. tanévben a javító és pótló vizsgálatok aug. 31-én lesznek, a felvételi, magávizsgálatok és beiratások szept. 1., 2. és 3. napjain. Az internátusba való felvételért az igazgatóságához kell folyamodni.

A *rom. kath. főgimnázium* értesítőjét Soó Gáspár igazgató bucsuzatója vezeti be. Soó Gáspár 30 évi tanárkodása után, mint az intézetnek 17 éven át volt igazgatója, nyugalomba vonult. A meleghangu, közvetlenül megirt bucsuzató közli a távozó igazgató életrajzát és működésének gazdag sorozatát.

Az intézetben összesen 308 tanulót vettek fel. A tanári testületben a következő személyi változások történtek: A főtanhatóság Pap András r. tanárt a csik-somlyói *rom. kath. főgimnázium*hoz áthelyezvén, helyére dr. Dobos Ferencz r. tanárt helyezte át Csiksomlyórol; Gáspár Balázs tanár betegsége folytán az egész tanévben szabadságot kapott s helyére kiegészítő tanárnak Jancsó Béla alapvizsgás tanárjelölt neveztetett ki. Soó Gáspár igazgató egészségi okokból félévi szabadságot fogadott a tanév kezdetén; ezen idő alatt az igazgatói teendőket ellátásával Tamás Albert r. tanár bízott meg. Frölich Ottó a vallás és közokt. miniszter a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá nevezte ki. A tanév végén a főtanhatóság Tamás Albert tanárt igazgatóvá, Szabó János hittanárt pedig rendes tanárrá nevezte ki. Az intézet új épületet kap. Május 19-én délelőtt volt az épülő új főgimnázium alapkö megáldási ünnepélye. Majláth G. Károly gróf erdélyi püspök bérmautájában 18-án a délutáni vonattal városunkba érkezvén, másnap d. e. 10 óraker egyházi díszben vonult az építés színhelyére, Mikes János gr. főesperes, püspöki biztos kíséretében. Az építés színhelyén a főgimnázium ifjúsága a tanári karral, az érdeklődő közönség és a munkát pillanatra megszakított munkások várták ünnepélyes csendben a főpásztort. Soó Gáspár főgimn. igazgató rövid beszédében vázolta az építés történetét. Azután felolvasta az alapköbe helyezendő okmány szövegét. Az okmány magában foglalja a lebontott seminarium, jelenlegi főgimnázium rövid történetét, az uralkodó, pápa, püspök stb. neveit, az igazgatótanács és a tanártestület névsorát. A püspök beszédében az ifjúságnak az új épületben is szent vallásuk hitelvei

szerinti vallás erkölcsi nevelését fejtegette, majd megáldotta az okmányt s azt három kalapácsütéssel az alapköbe elzárta. Megáldotta a jelenlévő közönséget és ezzel az ünnepély véget ért.

A rendkívüli tárgyak közül tanították az éneket, zenét, szabadkézi rajzot, egészségtant, gyorsírást, mintázást. A tanítás délelőtt és délután folyt le, de a jövő tanévtől kezdve bevezetik az egyfolytában való tanítást. Az ifj. önképzőkör vezetője Kovács János tanár volt, ifjúsági elnöke pedig Embtry Kálmán 8. o. tanuló. A kirándulási egyesület Spanyár Pál tanár vezetésével megtekintette Szentkeresztbányát és a Székely Selterst. A kiránduláson részt vett 7 tanár és 45 tanuló.

Az internátus a jövő 1909—10. tanévben is fenn fog tartani, de a régi főgimnáziumi épület lebontatván az elhelyezés csak bérházakban történik. — Azoknak tájékoztatásul tehát, kik gyermekeiket ide felvétetni akarják, szolgáljon a következő prospektus: 1. Az intézetbe csakis jó magyiseletű és tanulmányi tekintetben legalább elégséges eredményt felűnűtető tanulók vétetnek föl. 2. A fűtés-, világítás- és étkezésért járó díj egy-egy tanuló után 260 korona, mely havi, vagy negyedévi részletekben, de mindkét esetben előre fizetendő. 3. Ágyfát az intézet ad, de ágyneműt, valamint evőeszközöket a tanulóknak kell hozniok, ugyszintén ruhaneműeket is, melyek a szülők anyagi tehetségéhez képest egyszerűek vagy fényesebbek lehetnek, de mindenesetre az egészségnek megfelelőek kell hogy legyenek. 4. A felügyeletet a jövőben is az igazgató és benlakó tanár gyakorolják, kik a főtanhatóság által jóváhagyott „Rendtartás” értelmében gondoskodnak az intézetben elhelyezett tanulóknak úgy szellemi, mint testi neveléséről. A tanári könyvtár 133 művel szaporodott 1029 kor. értékben, az ifj. könyvtár pedig 54 művel, 402 kor. értékben. A vizsgálatot tett 293 tanuló közül magyar volt 277, román 14, német 2. Vallás szerint volt: *rom. kath.* 267, *gör. kath.* 4, *gör. kel.* 9, *ev. ref.* 8, *unitárius* 2, *ág. hitv.* ev. 2, *izraelita* 1. Illetőségre nézve Székelyudvarhely városi volt 99, udvarhelymegyei 71, más megyebeli 133. Könnyű betegségi eset volt: 417, sulyos 18, járványos 1, halállal végződő 4. A tanulásban tett előmenetel szerint volt minden tárgyból jeles 15, minden tárgyból

jó 54, minden tárgyból elégséges 176, egy tárgyból elégtelen 22, két tárgyból elégtelen 16, több tárgyból elégtelen 10. Érettségí vizsgálatra 30 tanuló jelentkezett. Jelesen érett 4, jól 7, egyszerűen 17, javítóvizsgálatra utasítottatott 2. A jövő tanévre a beiratások szeptember 1., 2. és 3. napjain történnek 8—12 óráig és d. u. 2—5 óráig. És pedig szeptember 1. és 2. napján csak helybeli és udvarhelymegyei tanulók vétetnek fel, továbbá olyanok, kik a finevelő intézetben alapítványosok, szeptember 3-án más megyebeli is vétetnek fel, kik ezelőtt más tanintézetben tanultak, míg az egyes osztályok térfogata az elhelyezést megengedi. Szeptember 4-én ünnepélyes „Veni Sancte”, a törvények felolvasása s ezzel az új tanév megnyitása.

A *reform. kollegium* értesítőjének első 86 oldalát Dékán Sámuel, Bakóczy Károly, dr. Dávid Lajos tanárok székfoglaló értekezései, (melyekről legközelebbi számunkban bővebben foglalkozunk) Ugron János főgondnok tanár-beiktató beszéde, Kenessey Béla püspök üdvözlője, Dr. Bodolla Gábor gondnokról, Solymossy Endre tanárról irt nekrológok és Göncki Lajos igazgató megnyitó beszéde foglalják le.

A tanári karban több személyi változás történt. Solymossy Endre r. tanár ideiglenesen szabadságot tartott, kinek helyére helyettes minőségben Herczeg Albert okleveles tanárjelölt lépett, ő azonban február elsején a dévai állami reáliskolához menvén át, a második félévben Solymossy óráit Zakariás Ödön okl. tanárjelölt látta el. Internátus felügyelőnek és gyakorló-tanárnak György Ferencz tanárjelölt alkalmaztatott. A rendes tanárok sorába év elején két új tag lépett Bakóczy Károly és dr. Dávid Lajos személyében, a kiknek mind a gyakorlatban bevált s eredménytel bizonyított nevelő hivatottsága, mind megnyerő személyi tulajdonságai kellő biztosíték arra nézve, hogy a bennök mindenkitől becsült, szépreményű munkaerőket nyert az intézet. Milyen kár, hogy a teljesen kiegészült tanárkar a kérielhetlen halál megfosztotta egyik leglelkesebb és legérdemesebb veterán tagjától Solymossy Endrétől, a kit mint tanárt és városunk képviselőjét május 27-ikén a város közrészvéte kísért korai sírjába.

Ugyancsak fájdalmas részvét és hálás kegyelet szölyította az intézetet február 9-ikén dr. Bodolla

bámulva a trón körül folytonosan feltornyosuló nagy akadályainkra, — lassan-lassan be kell látnunk, hogy az adna nekünk igazi erőt, ha a semittevés politikáját, a lemondás nélküli megállást tennők közéletünk vezető gondolatává.

Mennyi zseniálítás, mennyi államférfiúi erély pazarlódik el abban, hogy a nemzet vágyai iránt az uralkodóház szellemét fogékonyabbá tegyünk. Mind megtakarékoskodhatnók magunknak sok jobb sorsra való törekvésünket, ha nem abban fáradoznánk, hogy a mi nemzeti érzésünkől idegen dinasztiaival mindenáron, még nemzeti jövőnkönk lényeges terveinek az árán is kialkudjunk. Elveinket nem *femntartani* kellene, s ugy menni a ránk parancsolt uton, hanem *meztartani* kellene azokat az elveket és megállani olyan „non possumus”-szal, amilyent felülről mindig odaszegeznek a mi kívánataink elé.

Igen, igen. A politikai semmíttevésért való bizalom legyen nálunk csak a többségi elv, s ez elv alapján legyen kormányunk ne pár hónapig, hanem pár esztendeig. Majd eljön akkor az idő, hogy a nagy semmíttevés után mindent tehetünk...

Zajos oláhok.

A romániai orvosok bejelentették, hogy a budapesti orvoskongresszuson nem vesznek részt, mert nem akarnak olyan ország vendégszeretetében részesülni, amelyik üldözi az oláh anyanyelvüket. Hogy ez a bejelentés megtörtént, azt még nem czáfolták meg.

Pedig azt is megczáfolták volna. Hiszen hogy Ferencz Ferdinánd ur, ami trónörökösünk szíves ölelkezés végett a romániai királyhoz utazott, s e látogatása közben az oláh diákok letépdesték a magyar zászlót, — ezt már megczáfolták. Már t. i. ebből csak annyit, hogy az oláh diákok magyar zászlót tépdestek volna.

Megczáfolták azt is, hogy valami Popovics nevű ur vezetésével a magyarországi oláhok Ferencz Ferdinánd úr romániai tartózkodásakor eléje járulván, olyan szavakat hallottak tőle, ami a magyarországi csendőröket és szolgabírákat igen lesajnálja. Hát ezt is leczáfolták.

Minden czáfolatot keresztül azonban kivigyogrog az a tény, hogy ezek az oláh atyáknkfiai és szomszédaink igen-igen zajosak kezdnek lenni ebben a nyári ugorkaszazonban. Mintha csak a fiemei czápa szerepére vágyakoznának, annyit beszéltek magukról. Hát talántán célszerű is lett volna a zászlótépdés, meg a trónörökös oláhbiztató nyilatkozata hírét is komoly czáfolat nélkül odaereszteni a fiemei

Gábor gondnok ravatalához, a ki egyfelől az erdélyi igazságszolgáltatás oszlopos embere volt, másfelől az iskola ügyeit vigyázó gonddal s odaadó hűséggel intézte.

Az új szervezet szerint az intézeti előljáróság tagjai: Sebesi Ákos, tiszteletbeli főgondnok (jogok és kötelességek nélkül), földbírtos, kir. közjegyző, lakik Segesvárt. Gyárfás Endre, főgondnok, az előljáróság gyűlések elnöke, földbírtokos, volt országgyűlési képviselő, lakik Székelykeresztúron. Ugron János, főgondnok, földbírtokos, volt országgyűlési képviselő, lakik Bögözdön. Csanády Zalan, gondnok, a kir. járásbíró vezetője, lakik helyben. Vajda Ferencz, egyházi tag, esperes-lelkész, lakik helyben. Menyhárt András, egyházi tag, lelkész, tb. esperes, lakik Kecseten. Biró Áron, egyházi tag, lelkész, lakik F. Boldogasszonyfalván. Hegyi Péter, egyházi tag, főjegyző-lelkész lakik Peteken. Lőrincz Gyula, egyházi tag, főjegyző-lelkész lakik Kisbaczonban. Dr. Raczkó Samu, világi tag, járási orvos, lakik helyben. Gőnczi Lajos, igazgató-tanár, ügyvivő elnök s előadó. Olasz Gyula, rendes tanár, a tanárkar képviselője. Szabó András, gazdasági felügyelő-tanár és szakelőadó. Szabó Árpád, rendes tanár, a tanárkar képviselője, előljáróság tag. Dr. Nagy Samu, jogügyi tanácsos és iskolai ügyvéd (tanácskozási joggal), ügyvéd, egyházmegyei gondnok, lakik helyben.

A VI ik osztályban folytatólag megnyitották a görögpótló tanfolyamot. Átlag a tanulók fele része a görögpótló tárgyakat választja a görög helyett. A tanulmányi előmenetel jónak mondható. A beírt 301 tanuló közül vizsgálatot tett 286, 5-tel több, mint a megelőző évben. Minden tantárgyból jeles 20 (7%), legalább jó 67 (23%), legalább elegendő 154 (54%); elégtelen osztályzatot kapott 45 (16%). Magaviseletből jó osztályzatot nyert 243 (85%), szabályszerűt 54 (12%), kevésbé szabályszerűt 9 (3%). Helybeli volt 68 (24%), udvarhelymegyei 94 (33%), más megyebeli 125 (43%). Református volt 200 (74%), ág. hitv. ev. 24 (8%), unitárius 18 (6%), róm. kath. 21 (7%), gör. kath. 5 (2%), gör. keleti 6 (2%) izraelita 12 (4%). Magyar volt 261 (92%), német 15 (5%), román 10 (3%).

A kollegium jövőjére rendkívül nagy jelentőségű dolgot intézett el az előljáróság, midőn december elsején Kuncz Elek kir. tanács, miniszteri meg-

czápa mellé, a nevetség tengerébe. Így az oláh zaj kevesebb lett volna.

Ámde a sok komoly czáfolat még megnövesztette a zajt. Megindult idehaza nálunk is a fulmináns, vagy mélyen kesergő cikkek riadója. Fölhangzott innen is, onnan is, hogy bizony mégis csak van valami az oláhföldi hírekben, akárhogy is czáfolják. Fuvatlanul nem zörög a levél. Vagyis a czáfolatokban nincs igazság; a zászlótépdés, meg egyéb oláh vivmányok a magyarországi csendőrök és szolgabírák fölött, — valamelyes formában megtörténtek. Nem igaz, hogy ez igaz nem lenne.

Így nő meg az oláh zajgás a mi sok törődésünk miatt. Pedig kár érte. Nemzetiségi kérdés csak azért van, mert mi izgulunk és vitatkozunk ezen a nemzetiségekkel. Ha szóba se állanánk velük, maguk is megünnék, hogy folytonosan nyelvellenek...

Tulipános világ.

Áldott szép föld ez a Magyarország, mindene van, csak pénze nincsen. Az az hogy ez is van, de vagy olyanok kezében, akik nem tudnak bánni vele; vagy olyanokéban, akik nagyon is tudják forgatni a maguk javára. Arra azonban nincs vállalkozónk, hogy fürdőhelyeinket, amikhez maga a természet bőségeesen hordotta össze a bájt és gyógyító erőt, -- hogy ezeket a helyeket ismertté, divatosá és híressé tudjuk tenni.

Pedig valamikor régen, mikor a mi nemzeti kormányunk vette át a közélet vezetését, tulipános hangulatban voltunk mód felett. Nem visszük idegenbe a pénzünket, — úgy fogadkozunk. Magyar ipart teremtünk azzal, hogy csak honi terméket vásárlunk. Itthon maradunk mulatni, pihenni, nyaralni tulipánok árnyékában és egyéb magyar ráritások kedvelésében.

... Ennélfogva Erzsébet román királyné is székely fürdőt keresett föl nyári üdülés végett. Most olvashattuk a hírét, hogy annak a királynőnek Borszéken lesz az idei nyaraló helye. Ugyanakkor azonban olvashattuk azt a hirt is, hogy a Tulipán jegyében született nemzeti kormány tagjai eképpen nyaralnak: Apponyi és családja egy francia fürdőhelyen, Kossuth Ferencz Wiesbadenben, Jekelfalussy Lajos Mittelwaldban, Darányi Ignác Marienbadban és Gróf Zichy Aladár Scmmaringen. Ezek a helyek pedig mind szívesen várják a mi nagynevű főurainkat, nem is a nagynevükért, hanem a nagy pénzükért, amit gavallérosan tudnak elkölteni idegenben.

Idehaza pedig mi maradunk, szegényebb rendű magyarok, a tulipánnal. Még szerencse, hogy egy

bizott és dr. Kálmán János egyházkerületi biztos jelenlétében és közreműködésével az álammal kötött szerződést revízió alá vette, rá mutatva abban mindazon bajokra és hiányokra, melyek az intézet érdekében orvoslandók, hogy szép és nehéz feladatának, a magyar kultura szolgálatának ezen öskollégium hová tovább mind jobban megfelelhessen. A vallás-és közoktatásügyi miniszter az új iskolaépület fölépítésére szükséges 333,000 korona beruházási állami segélyt megajánlotta, biztosította, úgy hogy az építés legkésőbb az 1910 ik év tavaszán megkezdhető lesz s így az iskola oly szerencsés helyzetbe jut, hogy feladatának minden tekintetben teljesen megfelelhessen. Ezen kérdések megoldásával sok gondtól és aggodalomtól szabadult meg a fenntartó-testület, mely évek óta tervezte, fáradozott, hogy a szerződés revízióját és az új építkezést megvalósítsa, keresztül vigye.

Az állami főfelügyeletet gyakorlása céljából március végén látogatta meg az iskolát Kuncz Elek kir. tanácsos, tank. főigazgató úgy mint miniszteri megbízott. — A szokásos iskolai ünnepélyeket az idén is megtartották. Az ifjusági körökben elég élénk munkásság folyt. A rendkívüli tárgyakat az önként vállalkozó fiuk ingyenes kurzusban tanulták a lefolyt évben is.

Az ifjuság nagyobb kiránduláson is résztvett. Négy tanár vezetésével 36 tanuló megeázta Abrudbánya és Verespatak vidékét. Az intézeti nagy könyvtár állománya 12176 mű, 55564 kor. értékben. Az ifj. önképzőkör vezetője Nagy Elemér tanár volt. Az internátusban év elején 17 lakószobában 116 nagy ágyban és 56 kis ágyban összesen 173 tanuló helyeztetett el. A belakó tanulók valamennyien az internátussal kapcsolatos konviktusban étkeztek a felügyelő tanárokkal együtt. Az érettségi vizsgálat június 24—26, napjain folyt le Gyárfás Endre főgondnok elnöke mellett, Csanády Zalan gondnok és h. elnök, Csiky Lajos akad. tanár, mint kormányképviselő jelenlétében. A megvizsgált 26 jelölt közül jelesen érett 3, jól 10, egyszerűen 9, javító vizsgálatra utasítottatott 4. Az internátusba való felvételért f. évi augusztus hó elsejéig kell jelentkezni.

külföldi királyné is lesz velünk, aki az idegenben nyaraló miniszterek helyett hirnövet és becsületet szerez egy székely fürdőnek. Csodáljuk, hogy nem ő kezdte meg a magyar tulipán-mozgalmat...

Pályaválasztás.

Székelyudvarhely, jul. 17.

A középiskolát végzett magyar ifjuság nyolcz évi küzdelem eredményével, az érettségi bizonyítvánnyal zsebében most a pályaválasztás nagy problémája előtt áll. Legnagyobb részük talán már tul is esett ezen az annyi izgalmat, reménykedést és lelkes ambíciót magába záró kérdésen s bátor elhatározással készül, hogy megostromolja azokat a rózsaszínű kapukat, melyek ebben a korban valaha mindnyájuk szemé előtt ott lebegett s melyeken tul az élet minden nagyszerű javát, küzdelmes gyönyörűségét és megvalósult álmát sejtették valamikor. Gyönyörködve és mégis félelemmel nézzük e sok kibontott szárnyak bátor és kecses nekilendülését. Köznap nyomoruságaink között is megdobban a szívünk, ezt a hódító hadjáratra induló ezernyi ezer főnyi hadsereget látva. Ime itt vonul fel előttünk a jövő, melyet szebbnek, erősebbnek, nagyobbak és szabadabbnak szeretünk hinni a jelenül. Ezekben a fiatal elmékbe, szívekben és karokban rejtőzik minden nagysága, ereje és szépsége. Mámorosok leszünk a gondolatától is, mi lesz ha ez a sok elme egyszer produktív munkába fog s úgy tetszik nekünk, hogy nincsen akadály, melyet lerombolni, nagyratörő reménység, melyet megvalósítani nem tudnak.

A középiskolát végzett magyar ifjuság sorsa nemzeti jövőnkönk legfontosabb problémái közé tartozik. Annak a kérdésnek, hogy az iskola és az élet miként egészítik ki egymást, milyen az összhang a kettő között, a nemzet egész életét átfogó társadalmi, gazdasági és politikai jelentősége van. Ennek a kérdésnek egész nagysága és sokoldalúságára természetesen folyik abból a hivatásból és feladatkörből, melyet a szellemi középosztály, az értelmiség egy-egy társadalom életében betölt. Mikor azt mondjuk és ezt elég gyakran mondjuk, hogy a középosztály a nemzet gerincze, nyilván arra gondolunk, hogy ez az osztály az államfenntartás munkájának legszükségesebb, legértékesebb és legnehezebb részét végzi. Ha azonban a középosztálytól, összetételétől tagozottságától, készültségétől, munka- és teherbíró képességétől oly nagy mértékben függ egész nemzeti társadalmunk fejlődése és boldogulása, viszont a társadalom egészének gazdasági és politikai szerveztelensége, fejletlensége is a középosztály életjelenségeiben, tükröződik a legkirívóbban. Mert ez az osztály éli, hogy úgy mondjuk, a legnyilvánosabb életet. Meddő küzködése, vagy diadalmas boldogulása a legszembeszökőbb formákban jelentkezik a politika, a gazdasági, társadalmi és művészeti élet minden mezején. mert ez a sokfajtaú élet benne lüktet a legintenzívebben, a legelevenebben. Az alsóbb osztályok hasonló életnyilvánulásai rejtettebbek, kevésbé fölülők, javarészt akkor vesszük észre őket, ha nagy dimenziókban jelentkeznek, mint például a kivándorlás. A felsőbb osztályok szociális, gazdasági és politikai élete pedig inkább a közélet jellegű, ez az élet a társadalmi egész szempontjából inkább csak szükséges disz, s folyamatának mélyebben szántó hatásait ritkán érezzük közvetlenül.

A magyar ifjuság pályaválasztásának kérdése már most úgy kapcsolódik bele a nemzeti társadalom életének e nagy összefüggéseibe, ha azt vizsgáljuk, hogy a választott életpályák elosztódása, egymásközt való aránya egészséges-e, és megfelelő-e a nemzeti fejlődés követelményeinek. Mert a keresletnek és kínálatnak, a termelésnek és fogyasztásnak az az egymáshoz való viszonya, mely a gazdasági életben törvény erejével érvényesül, s melynél fogva a kettőnek harmonikus növekedése az egészséges gazdasági fejlődése jele és biztosítéka, a nemzeti élet összes vonatkozásaiban megismétlődik. Tultermelésről nemcsak a gazdasági javak produkciójában beszélhetünk, de annál a nagyszerű folyamatnál is, mely a társadalmi fejlődés eleven tényezőit az embertömegeket osztályokra tagozza s szétosztja és fölhasználja őket a fejlődés egy-egy irányának szolgálatára. Ha a fejlődésnek nincs belső vagy külső akadálya, ha az elsősorban gazdasági téren szabad utat talál, akkor ez az embereket szétosztó folyamat, mint az egészséges vérkeringés, áldásosan és termékenyen működik. Ellenkező esetben ennek a folyamatnak harmonikus munkája is megbomlik, szükségképpen beteges irányba téved s ezt a társadalmi jelenségek egész sorozata mutatja.

Nálunk, ezt mindenki tudja, az iskolában régóta tartó tultermelés folyik a szorosabban vett tisztára értelmi foglalkozások javára s a gyakorlati gazdasági életpályák kárára. A nemzeti nevelés több hivatalnokot, ügyvédet, orvost, mérnököt termel, mint iparost, kereskedőt, gazdasági vállalkozót. Hogy ez a tultermelés mennyire káros, hogy következesei milyen súlyosan nehezdednek a gazdasági és társadalmi életünkre, azt régóta fölismertük, érezzük és hangoztatjuk. Nemzeti társadalmunk értelmiségi erőinek erre az egészségtelen belső szétosztódásra száz és száz receptet irtak már, sajnos, mint a jelenségek mutatják, teljesen eredménytelenül. Ha

nem is tartunk még ott, de máris erősen ránk illenek Montalembertnek a francia társadalomról írott sorai: A hivatalélesség, az állások elnyerésére való törekvés, legnagyobb nyavalánk. Ez a törekvés a társadalomban a szolgálalkúság és önmagát eladni készség érzetét a legnagyobb mértékben fokozza. Ez a törekvés egész osztályt alkot részeseiből, mely mindenre képes, csak hogy álláshoz jusson. Egy hivatal kereső nemzet a legutolsó a világon.

Franciaország, ha megsínylette is, de gazdasági önállóságára és a fejlődés szabad erőforrásaira támaszkodva kibírhatta a francia középosztálynak a hivatalnokai pályákra irányuló túlprodukcióját, mely ott különben is inkább évszázadok bürokratikus hagyományai s a végletekbe vitt középpontosítás következtetéséért jelentkezett, míg nálunk sokkal súlyosabb és nehezebben megszüntethető okokban gyökeredzik.

Nálunk a vizsgálódók, ha az okok láncolatán végig nagyon messzire akarnak menni, rendszeresen megállanak annál az eredendő hajlandóságnál, annál a nemzeti tulajdonságnál, mely a magyar középosztály fiait a küzdelem nélküli, nyugalmas, anyagilag szerény, de biztos társadalmi rangot nyújtó hivatalnokai és lateiner pályákra tereli. Mily óriási tévedés, mikor ez az okoskodás olyan színen tünteti fel a dolgokat, mintha a mi értelmiségünk csupa veleszületett hibás önértékelésből és kényelemszeretetből választaná az életpályáknak egy küzdelmesebb, de anyagiakban nagyobb eredményeket kínáló lehetőségével szemben a hivataloskodás cifra nyomoruságát. Ebből a meggyőződésből kiindulva legtöbbször a nemzeti nevelés irányváltoztatását sürgetik, mert az iskolákban látják a legalkalmasabb eszközt, mellyel a magyar társadalom hibás életfelfogásait ellensúlyozhatják, megváltoztathatják, vagy éppen ki is ölhetik. A Súlyos gazdasági leköttöttségünk okozza a magyar középosztály egészségtelen tagozódását is. Ennek a leköttöttségnek következtetése a gyakorlati gazdasági életpályák elhanyagolása, a szellemi proletáriátus növekedése s általában mindazok a jelenségek, melyek egy növekvő dezorganizáció jelenségét mutatják nemzeti társadalmunk középső kereteiben, melyek pedig a gazdasági, politikai és társadalmi fejlődés közvetítésére elsősorban lennének hivatottak.

Ezek a jelenségek azt bizonyítják, hogy nemzeti társadalmunk eltartó képessége gazdaságpolitikai okok miatt a szellemi kenyérkereset terén sem tudott lépést tartani a munkakinálat emelkedésével s a termelt intelligencia egyrésze nem tudott és nem tud sokszor a legkisebbre lefokozott igények mellett sem elhelyezkedni a fejlődés szűkös keretei között. És még talán a kívándorlásnál is szomorúbb dolog. Erkölcsei és társadalmi hatásai amavval legalább is egyenlő értékeket veszélyeztetnek. Az elszaporodott gimnáziumoknak pedig vajmi kevés közülük van ezekhez az eredményekhez. Ezekben a sürgetett rendszerváltozás, a gimnáziumokkal szemben a reáliskolák szaporítása is alig-alig változtatna valamit. Mert nem az iskola és a benne uralkodó nevelési irány teszi lehetővé a gazdasági s ezzel együtt a társadalmi fejlődés és boldogulás minden irányban való szabadságát, bőségét és sokoldalúságát. Ellenkezőleg, ezek az utóbbi tényezők teremtenek, ott a hol megvannak, saját tendenciájukat szolgáló intézményeket s nyújtanak az ezekkel az intézményekkel élő osztályok számára megélhetést, kenyert és erőt az osztályérdekeken túlterjedő nagy nemzeti célok szolgálatára. Ha már túlzó reményeket nem rajzolhatunk az életbe kimenni készülő magyar ifjúság elé, tegyük tarsolyába a gazdasági erők illetően fölismerését, talán hasznát veszi a jövő küzdelmeiben.

Tanár.

HIREK.

Székelyudvarhely, július 18.

Egyről-másról.

— A szépség értéke. —

Egy olasz tudós mint olvasom antropológiai és etnológiai folyóiratban azt igyekszik bebizonyítani, hogy a mai nők átlaga szebb, mint ötven évvel ezelőtt volt. A tudós örveletesnek tartja ezt a jelenséget, mert úgy vélekedik, hogy a létért való küzdelemben a nő főfegyvere a szépség. Mennél erősebb tehát ez a fegyver és mennél több nőnek jut belőle, annál jobb és könnyebb a női nem érvényesülése.

Ellentmondok a tudós tanárnak, a ki régi közhelyet ismét, a nélkül, hogy felülvizsgálta volna. Abban talán igaz is lehet, hogy most több szép nő jár a földön, mint félszázaddal ezelőtt, — a talánt nagyon erősen kell hangsúlyozni — de amit a női szépségnek a létért való küzdelemben való szerepéről híven utána gagyog anyai elődjének, azt lehetetlenség szó nélkül hagyni. A létért való küzdelem első sorban a fentartás, az anyagi ellátás körül forog. A nők ellátása pedig manap a következő tipikus módokon történik: Eltartódnak a családjukban vagy a maguk öröklött vagyonából. Férjhez mennek vagyontalanul és a férj tartja el őket. Elveszik őket vagyonnal és ezért ők maguk is hozzájárulnak eltartásukhoz. Férj oldalán vagy önállóan maguk gondoskodnak eltartásukról munkájuk után.

A mely nőkről a családjuk gondoskodik, vagy akik öröklött vagyonra támaszkodva átsétálhatnak az életben, azokra a szépség igen fontos lehet a hiúság és a tetszeni vágyás szempontjából, de — hogy leridegebben fejezzem ki a dolgot — mint gazdasági tényező teljesen értéktelen.

Van jelentősége a szépségnek azok között a nők között, akik férjhez akarnak menni. Ha nőnek a maga bájain kívül semmije sincsen, akadhat férfiakra, akik ezeket a bájukat is vagyonszámba veszik. Manap azonban, amikor kétségtelenül az ugynevezett érdekházasságok szaporítják leginkább a házassági statisztikát, a férjhez menetelnek jóval több eshetőségére számíthat az a nő, aki a maga személyén kívül pénzt, előnyös családi összeköttetést, anyagilag vagy legalább erkölcsileg hasznos protekciót is juttathat jövőbelijének. A létért való küzdelemnek abban a körében, melyet a férjért való viaskodásnak nevezhetni, a legjobb dolga van annak a nőnek (jó dolgon itt nem boldogságot, hanem a gyors férjhezmenetelt értem), aki szép is, de más előnyei is vannak: a kapaszkodásra alkalmas családjára és az előre és fölfelé kuszást lehetővé tevő vagyona. Jó dolguk van aztán azoknak a nőknek, akik mérsékelt szépséggel vagy a szépség teljes hiánya mellett rendelkeznek az anyagi előnyökkel. A sikernek nem minden reménye nélkül indulnak a harcba azok, akik, bár a férfiúi érzékekre hatás eszközeiben nem éppen bővelkednek, elmebeli és szívbéli tulajdonságaikkal hosszab ideig tartó szuggeszcióval tudnak hatni a férfi agyára és szívére. A legrosszabbul állanak azok a nők, akiknek semmi egyébük sincsen, mint a szépségük. Igaz, hogy közülük sokan a legkövetelőbbé tudják sarkalni a férfi vágyát, de feleség mégis ritkán válik belőlük. Sok gyönyörű lány már a bölcsőjében a homlokán hordja a vénlányosság bélyegét, mert a mai gazdasági helyzetben a legtöbb házasulandó férfi, vágyainak meggyőződése ellenére azt kénytelen vallani, hogy csupán a vágyak kielégítése végett házasodni véték. Igaz, hogy akad férfi, aki nem ezt vallja, de a kivételek nem szűkítik annak a tapasztalatnak általánosságát, hogy férjhez, vagyis vagy a teljes eltartáshoz, vagy az eltartási terhek csökkentéséhez csupán a szépséggel eljutni oly vállalkozás, mely legtöbbször kudarczczal végződik. Bár az ilyesmiről pontos statisztika nem készülhet, bátran állíthatni, hogy a csunya vagy kevésbé szép nők közül, ha pénzre vagy más gazdasági természetű előnyre is támaszkodhatnak, jóval kevesebb százalék marad kényszerűségből hajadon, mint azok közül a szép nők közül, akik csakis a természetadta fegyverrel akarták megnyerni életük döntő ütközetét.

Hátra vannak még azok a nők, akik maguk tartják el magukat: akár tisztességesen, akár abból, hogy letérnek az erény útjáról és szándékosan soha nem találják vissza oda.

Lássuk előbb a tisztességes pályákat. Az utolsó két évtizedben nagy mértékben felszaporodott azoknak a nőknek a száma, akik akár a kezük, akár a fejük munkájából élnek. Udvariátlanság talán, de ragaszkodás az igazsághoz, ha azt állítom, hogy a testi és szellemi női munkások egyre növekedő seregében az ugynevezett szépség meglehetősen ritka. Kiszérszintre csinosnak mondható, nagyrészt az esztétikai érzéknek igen kevésbé hízogó szürke nők szolgáltatják a gyárak, műhelyek, irodák, üzletek, iskolák, bérházak és egyéb munkaalkalmak női személyzetét. Alkalmazzák őket, mert szükség van rájuk, mert pontosak, lelkiismeretesek, kötelességtudóak és amellet többnyire olcsóbbak a férfiaknál. A szépségük vagy rutságuk keveset nyom a latban. Bizonyos, hogy olykor-olykor megesik, hogy a szép, egyébként azonban testi alkalmatossággal vagy szellemi felszereléssel nem rendelkező nő a fogyatékoságok ellenére bejut ily állásokba, vagy győz egy alkalmasabb, de kevésbé szép konkurencsával szemben. Mind a mellett kétségtelen, hogy a legtöbb helyen a nő munkáját keresik és értékelik, nem pedig esetleg gyönyörökkel kizárkozó női voltát.

Némiképpen kivétel az a munkakör, melyet a nők legelőbb hódítottak meg maguknak: a színpad világa. A felületes szemlélőnek úgy tetszik, mintha a színpadon csakis a szép nők boldogulnának és a női színész keltékes-tarában a szépség mindennél fontosabb. Ez is tévedés. A világ leghíresebb színésznői, énekesnői, de még tánczosnői is — nevetek említeni ebben az összefüggésben talán sértő volna — egyáltalában nem voltak szépek. A nagy és tartós színpadi sikerekhez is elsősorban talentum kell, melynek hatását a szépség csak fokozhatja, de mely-

nek hiányát a színészpompás testéből áradó érzéki szuggesztió csak nagyon rövid időre tudja elfelejtetni. Akik a színházak világában csakis a szépségükkel boldogulnak, nem a színpadon, színészi alakításukkal szereznek sikert, hanem a szerelmi vásáron, melynek tagadhatatlanul legjobb reklámhirdetése a színpad.

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy a szerelmi vásáron a szépség a legdrágábban értékelt áru. A világtörténet leghíresebb kurtizánjai, a legtöbb szerető Magdolnák a legkevesbé a testük szépségével hatottak, mert hiszen éppen korabeli képmásaik és megbízható kortársak tanúsága szerint éppen abban szükkölködtek, amit női szépségnek szoktak nevezni. E helyett más fegyverei voltak: a báj, vagy a szellem, vagy a szívbéli melegség tetetése, avagy a pásztororáknak exotikus bűvölettel való telesugárzása, vagy az a sok fortély, mely hagyományként öröklődik a nők bizonyos fajtái között.

De minek a multba visszarövedeznünk. A mai szerelmi vásáron mennyivel több nő forgolódik jelentős és esztendőig hű maradó sikerrel, akiknek az istenek nem adtak szépséget, de akik ezt a hiányosságot még a szépséget pótló ifjúság eltüntével sem sanylik meg. És hogyha ezek a nők nem is mérhető össze a világtörténelembe győztes hadvezéreként bevonult kurtizánokkal, egyben hasonlítanak hozzájuk: ők is értik a szépség hiány elfeledtetésének mágiáját, de azonfelül kihasználják azt a tapasztalatot is, hogy a szerelmi vásárt járó férfiak közül igen sokan — gyakori, de nem magasrendű típus képviselői — már magában a nőiségben annyi szépséget látnak, mely elégséges vágyaik lángrobbantására.

Száz szónak is egy a vége: erős fegyver a szépség, ám a létért való tülekedésben a nők vele sem boldogulnak mindig, de gyakran nélküle is győznek.

Személyi hír. *Fülei-Szántó* Lajos pár héti tartozkodásra Székelyudvarhelyre érkezett. A kiváló székely írónak, a székely ügyek meleg lelkű harcosának birjuk ígéretét, miszerint hangulatos verseivel, székelyíranyu tárczacikkeivel lapunkat jövőben gyakran felkeresni fogja.

Tanügyi kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Musza* Mária salgótarjáni állami polgári leányiskolai rendes tanítónőt jelenlegi minőségében a székelyudvarhelyi állami polgári leányiskolához áthelyezte és kinevezte *Póór* Gizella székelyudvarhelyi állami polgári iskolai helyettes tanítónőt a salgótarjáni állami leányiskolához a XI. fizetési osztályba segédtanítónővé.

Az országgyűlési képviselőválasztók jövő évi ideiglenes névjegyzéke ellen több felszólalás érkezvén be, ezek elbírálása végett a vármegyei központi választmány folyó hó 19-én délelőtt 10 órától kezdődőleg ülést fog tartani. Először az udvarhelyi, azután a keresztesi, végül pedig a homoródi választókerületből beérkezett felszólalások fognak tárgyalás alá vétetni.

A közigazgatási bizottság ülése. Az elmúlt hét szerdáján, d. e. 9 órától kezdve tartotta meg e havi rendes ülést a vármegyei közigazgatási bizottsága. Az ülésen *Ugron* Ákos főispán elnökölt, s a közigazgatás minden ágáról tett általános jelentések és egynehány ügy került tárgyalás alá. Az általános jelentések sorából kiemelkedett az új tanfelügyelőnek, *Rhédey* Jánosnak igen szimpatikus és nagy ügyszeretetre valló beköszöntője. A székely népszellem és művelődés lelkes pártolójaként mutatta be magát a tanfelügyelő, s oktatásügyünk fejlesztése érdekében a helyi viszonyok alapos megismerését, a felekezetekkel és hatóságokkal való egyetértést jelölte meg eljárása irányelvei gyanánt. A bizottság igen szívesen fogadta ezt a beköszöntőt, s ennek kifejezéséppen a főispán biztosította a tanfelügyelőt, hogy kifejtett irányelvei kivitelénél mindig számíthat a bizottság támogatására. Még meg kell említenünk, hogy *Daniel* Lajos közgazdasági előadó indítványára a bizottság felirat készítését határozta el, melyben a vasuti talpfák szállításának kis vállalkozók részére való kiadását kérelmezi a kereskedelmi minisztertől.

Gondnoksági ülés. A helybeli állami elemi iskolák gondnoksága a mult szombaton *Soó* Gáspár elnökletele alatt tartott ülésében meghallgatta és tudomásul vette az igazgatóknak a mult tanévről szóló jelentéseket, a mult ülés óta elintézett ügydarabokról szóló jelentést, valamint több apróbb bejelentést. A jövő tanévi beiratásokat kitűzte szeptember hó 1—4 napjaira, míg a tanév szept. 6-án nyitattik meg.

Halálozás. A régi néptanítói gárda egyik kiváló derék tagja, Kis Tamás vargyasi tanító és énekvezér f. hó 2-ikán elhunyt. Kis Tamás Kálnokon született 1846-ban; a kolozsvári unitárius főgimnázium nyolczadik osztályából lépett a tanítói pályára 1867-ben. Homoród-Szentszántó volt kántortanító 1871-ig, ahol 10 forint évi fizetést és 170—180 frt értékű évi termény kapott, amiért vállalta, hogy a község reménységeit emberekké neveli s hogy átforgalmazza a durva nyersanyagot Isten képére és hasonlatosságára. Mint szorgalmas tanító kapott 1869-ben báró Eötvös József közoktatásügyi minisztertől 60 forint jutalmat és ezzel nősült meg. Nejével, Vaska Ilonával versenyeztek a nemes munkában, a takarékosságban, az egyszerűségben s így a csekély jövedelmet megszorították. Vargyason az 1888. év óta működött s a végtelen szerény és jámbor embet iránt mindenki a legnagyobb tisztelettel és becsüléssel viseltetett. Gyógyulni ment a segesvári kórházba, — s ott érte utól a halál. F. hó 4-én temették el nagy részvét mellett.

A Polgári önképző-egylet közgyűlését ma vasárnap délután 2 órakor tartja meg saját nagytermében.

Állami óvodák szervezése. A közoktatásügyi miniszterium rendelete alapján Udvarhely megye nagyobb áll. iskoláival kapcsolatosan a közgazgatási bizottság Chalupka Rezső kir. s. tanfelügyelőt és az illetékes járási főszolgabírákat óvodák szervezésére küldötte ki. Mint értesülünk eddig Parajdon és Alsósófalván mondotta ki a képviselőtestület az áll. óvodának felállítását esetén megfelelő hozzájárulását, s így ezen két községnek, az eddigi munkálatok eredménye szerint, szeptember 1-ével már állami állandó jellegű óvodájuk lesz. A helybeli óvodát is államotítani most a tömegesebb szervezéssel lenne időszzerű.

Anyakönyvi mozgalom az első felében.

A folyó 1909. év első felében Székelyudvarhely városban született összesen 118 gyermek, nemre nézve 56 fiú, 62 leány. Halvaszületett 1 fiú, 3 leány. Törvénytelen 4 fiú. Elismert 3 fiú, 4 leány. Vallásra nézve: róm. kath. vallású 28 fiú, 36 leány, ev. ref. 20 fiú, 17 leány, unitárius 3 fiú, 3 leány, ág. hitv. ev. 2 fiú, 1 leány, gr. kath. 1 fiú, izraelita 1 fiú, 2 leány. Meghalt összesen 115 egyén, ebből 64 férfi, 51 nő. Idegen 15 férfi, 7 nő; tehát helybeli illetőségű halott volt 93. A szaporodás 21.

Homoród fürdő vendégei.

Florián Kristóf és családja kereskedő Székelyudvarhely, Özv. Szarka Árpádné és leánya pü. titk. özv. Székelyudvarhely, Dr. Fekete Sándorné és családja törzsorvos neje Bécs, Marie Wacheer gyáros neje Szentágotha, Emma Frólich és leánya gyógyszerész neje Szentágotha, Holló Domokos és neje elmeorvos. ellenőr Nagyszében, Kádár Dénesné ref. pap felesége Nagyalambfalva, Jakobi Róbertné máv. mérnök neje Sátorajla-Ujhely, Josefín Löw gyáros neje Segesvár, Bokody László és neje kereskedő Budapest, Özv. Csehély Adolfné tanár özvegye Székelyudvarhely, Markeli András János ev. luth. lelkész Hétcsa, Özv. Derzsi Károlyné és leánya nyug. magánzó Budapest, Özv. Gál Jánosné és családja kereskedő özvegye Székelyudvarhely, Dr. Epstein Lászlóné orvos neje Nagyszében, Özv. Soly mossy Lajosné és leánya magánzó Székelyudvarhely, Csiky János és neje tanár Budapest, Özv. Márk Jánosné és huga földbirtokos neje Baróth, Bölöni Béláné és családja pü. felügyelő neje Nagy-Becskekerék, Illyés Vilma, Illyés Kata magánzó Székelyudvarhely, Illyés Miklós ny. ezredes Székelyudvarhely, Szalmás Gyuláné és gyermekei kereskedő neje Marosvásárhely, Szabó Dezsóné és leánya honv. százados neje Nagyszében, Éltető Jánosné magánzó neje Nagyszében, Bugyis Andorné és leányai törv. bír. Déva, Beer Ferencz és neje máv. szertár-főnök Piskitelep. Id. Hügel Lipót és neje birtokos Szászrégen, Özv. dr. Vargha Antalné birtokos Marosvásárhely, Lukács Zoltán és neje birtokos Marosvásárhely, Dr. Beszterczey Istvánné járásbíró neje Sz.-Keresztur, Szakáts Zoltánné Parajd, Mánya Margit Parajd, Brozer János magánzó Segesvár, Özv. dr. Lukácsffy Istvánné közjegyző özvegye Székelyudvarhely, Dr. Fodor Boldizsárné ügyvéd neje Székelykeresztur, Szabó Albert és családja közjegyző Budapest, Özv. Szabó Albertné és leánya Bukarest, Hory Béla és családja ny. árv. elnök Kolozsvár, Koncz Henrikné és leánya tábor-szernagy neje Budapest, Koncz Ármán és családja Székelyudvarhely, László Józsefné és fia posta fő-tiszt neje Budapest, Szalay Mariska Hari, Burnáz Erzsike Székelyudvarhely.

Utáthelyezési munkálatok. A szentegyházfalva—székelyszombori törvh. közut 862—9192 km. szakaszának áthelyezési munkáit Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága május hó 12-én hozott 1290 sz. határozatával 13978 kor. 08 fil. költséggel engedélyezte. Ezen munkák biztosítására a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatal versenytárgyalást hirdet, melynek határideje *augusztus 7-én délelőtt 10 óra*. A borítékokon megjelölendő, hogy az abban foglalt ajánlat, mely munkára vonatkozik Az ajánlathoz a kért munkabér 5%-ának megfelelő bánatpénznek, ezen hirdetés számára való hivatkozással, valamely m. kir. állampénztárnál, v. adóhivatalnál történt letételét igazoló letét nyugta csatolandó. A versenytárgyalás az ajánlatok beadására kitézött idő elteltével fog megtartatni. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek. Az utépitési munkákra vonatkozó tervek, továbbá általános és részletes feltételek, szerződés minta a székelyudvarhelyi m. kir. államépítészeti hivatalnál naponta a rendes hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ajánlat ívenként egy koronás bélyeggel látandó el és abban világosan és határozottan beveendő azon kijelentés, hogy ajánlattevő úgy a szerződést, mint az általános és részletes feltételeket ismeri, azokat kötelezőleg elfogadja.

Uj postaügynökség. Udvarhely vármegyében Firtosmartonos községben kereskedelemügyi miniszter által engedélyezett postaügynökség július hó 21-én megnyílik. Nevezett ügyökség kézbesítő kerületébe Firtosmartonos és Énlaka községek osztatnak be.

Irodalmi pályázat. A Galilei Kör a következő pályázatot hirdeti: Készítsék „Egy magyarországi falu gazdasági és társadalmi rajza.” Az első díj 100 korona, a második díj 50 korona, a harmadik díj 30 korona. A munka terjedelme legfeljebb 1—2 nyomtatott iv (8°) lehet. Pályázhat minden egyetemi és fiúiskolai hallgató. Határidő 1909. november 1. A jelíges pályamunkák beküldési helye az Elnökség (Budapest, IV. Károlykörut 14. I. e.) a mely egyúttal mindennemű felvilágosítással is szolgál. A bíráló bizottság a Társadalomtudományi Társaság és a Galilei Kör által kijelölt három szakember lesz. Pályanyertes munkák közlését a kör fenntartja magának. Pályázni óhajtoknak a kör részletes, nyomtatott utasítást küld.

Öngyilkosság. Betlenfalva község albirója Balácsi József, tegnap reggel felakasztotta magát. A község közönsége Balázsiban egy jóra való előjárót vesztett el. Tettének oka ismeretlen.

Csimmasz veszedelem. Csimmasz néven nevezik népiesen a cserebogarak álcáit. Ezek a férgek a szüntelen esőzések következtében annyira elszaporodtak, hogy valóságos csapássá váltak. Az egész vidéket ellepték s elragják minden növényzet gyökerét, hogy nyomban szárad ki a fű, kukorica minden, ahol felléptek. Igen helyes volna, ha a földmívelésügyi miniszter vagy a Gazdasági egylet egy szakközveget küldeni ki, aki kioktassa a lakosságot e kártékony férgek irtásának a módja felől.

Állati betegségek. Sertésorbáncz megszűnt Körispatak, Kányád és Farzád községekben. — Sertésorbáncz fellépett járványosan Erked és Székely-andrásfalva községekben, szorványosan Nagyalambfalva községben és Székelyudvarhely városban. — Sertésvesz fellépett szorványosan Homoródszentmárton és Kadicsfalva községekben. — Veszétség megszűnt Lövete községben. — Veszétség fellépett szorványosan Vargyas község ebálományában.

KÖZGAZDASÁG.

A bornyilvántartások vezetése.

A földmívelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg a bornyilvántartásokra vonatkozólag most újabbán a következő rendeletet adta ki.

1. A bornyilvántartást az 1908. XLVII. t. cz. végrehajtása tárgyában 1908. évi december 30-án 112,000. szám alatt kiadott rendeletemhez IV. sz. alatt mellékelte mint a szerint készített s az illető fél börtmérésének, illetőleg borüzletének kiterjedéséhez képest megfelelő számu ivékbl összefűzött vagy be-kötött füzetben vagy könyvben kell vezetni.

Ezen füzet vagy könyv lapjait, a nyilvántartás vezetéseinek megkezdése előtt folyó számmal kell ellátni.

2. A nyilvántartási füzetet vagy könyvet az illetékes községi előjáróság (városokban a polgármester vagy helyettese) által le kell bélyegeztetni.

A bélyegzés díjtalanul eszközöndő.

3. A nyilvántartásba való bejegyzésnek mindig tintával és olvashatóan kell történnie és pedig a bejegyzendő tételek időszertinti sorrendjében hézag hagyása nélkül.

4. A nyilvántartásból lapot kiszakítani, a nyilvántartásba történt bejegyzést kivakarni, kitörölni vagy másként olvashatlanná tenni tilos. A véletlenül vagy jóhiszeműleg tett téves bejegyzés egyszerű ke-resztül huzás után akként helyesbitendő, hogy az eredeti szöveg is olvasható maradjon.

5. A nyilvántartást minden egyes községben, ma-gában abban a pinczében, raktárban vagy más helyi-ségben kell tartani, a hol a must, vagy bor van.

6. A megvett mustot vagy bort az átvétel alkalmával, az alábbi 10 ik pontban megállapított határidő alatt — az összes bevételi rovatok kitöltése mellett — még abban az esetben is be kell vezetni a nyilvántartásba, ha a mustot vagy bort a vevő az átvétel után nem szállítja el azonnal, hanem ideigle-nesen ott hagyja az eladónál. Ez esetben a nyilván-tartás mindaddig, míg a must vagy bor ott marad, ott helyben az illető községben vezetendő.

Mikor a mustot vagy bort a vevő onnan saját pinczéjébe szállítja, azt ezen pinczéjének bornyil-vántartásába kell átvezetni, ezen nyilvántartás bevé-teli rovatainak megfelelő kitöltése mellett; az előző bekezdésben említett ideiglenes nyilvántartást pedig, — melyben az illető must vagy bor kiadásba teendő — a végleges nyilvántartáshoz kell csatolni s ezzel együtt a 13-ik pontban megállapított határidőig meg kell őrizni. Ha az ideiglenes nyilvántartásban foglalt must vagy bor készlet megosztva a tulajdonosnak több pinczéjébe szállított el, akkor az ideiglenes nyilvántartás azon község előjáróságánál helyezendő el, a hol az eredetileg vezetett s ezen hatóság ál-tal 5 évig megőrzendő.

7. Ha valamely körülbelül egyenlő minőségű nagyobb must vagy bormennyiség több termelőtől ki-sebb mennyiségekben vásároltatott össze, a termelő nevének és lakhelyének a nyilvántartás 7-ik és 8-ik bevételi rovataiba való bejegyzését helyettesíteni le-het az illető termelőkről, a nyilvántartás illető tétele alatt egy összegben bejegyzett bor — vagy must — mennyiségből melyik termelőtől mennyi vásároltatott.

8. A kik szőlőtermést vagy szőlő csefret vásá-rolnak s a többektől összevásárolt szőlőtermést vagy csefret együtt dolgozzák fel musttá, az így nyert s körülbelül egyenlő mustmennyiséget egy tétel alatt egy összegben jegyezhetik be a nyilvántartásba. Ez esetben azonban a nyilvántartás 7-ik bevételi rova-tában, vagy a jelen rendelet 7-ik pontja értelmében a nyilvántartáshoz melléklendő kimutatásban külön-külön fel kell tüntetni az egyes termelőktől vásárolt szőlő termés, vagy szőlőcsefere mennyiségét.

A szőlő termés suly szerint, a szőlő csefre pe-dig suly vagy ürmérték (hektóliter) szerint tüntetendő ki a nyilvántartásban, vagy az ahhoz csatolt kimu-tatásban. Ha a vevő a szőlőtermést nem lemérve veszi át és annak árát nem az átvett mennyiség sze-rint fizeti ki, hanem a termést — tekintet nélkül arra, hogy mennyi lesz, a mennyiségtől függetlenül egy összegben megállapított vételárért veszi meg és azt más termelőktől vett szőlő terméssel együtt szü-reteli le, vagyis a mustot összeszűri, akkor a megvett szőlőtermés sulya helyett az illető szőlőterület kiter-jedését jegyezheti be a nyilvántartásba, vagy az ah-hoz csatolt kimutatásba.

9. A jelen rendelet 7-ik és 8-ik pontjai értel-mében a nyilvántartáshoz melléklendő kimutatásnak világosan fel kell tüntetnie, hogy az melyik község-ből és melyik évben és hónapban vásárolt borra, mustra, szőlőtermésre vagy szőlőcsefere vonatkozik és hivatkozásnak kell lenni rajta a nyilvántartás il-lető tételére. Pl.: Kimutatás az 1909. év október ha-vában Kiskörös községből vásárolt mustrol (borról, szőlőtermésről, szőlőcsefereől). Mellékel N. N. buda-pesti borkereskedőnek budafoki pinczéről vezetett bornyilvántartás 112-ik bevételi tételéhez.

Ez a kimutatás az illető bornyilvántartás ki-egészítő részét képezi s a nyilvántartással együtt a jelen rendelet 13-ik pontjában megállapított határ-időig megőrzendő.

12. A nyilvántartás évenként legalább egyszer lezárandó, ez alkalommal a bevételek összegéből a kiadások összege levonandó, a nyilvántartás szerint mutatkozó maradvány az akkori tényleges készlettel összehasonlítandó s az esetleges eltérés indokolása (a borkezelésnél előforduló szokásos apadás stb.) a nyil-vántartásba beirandó.

A lezárást rendszerint ősszel, még pedig a ter-melők a szüret megkezdése előtt, a borkereskedők pedig, valamint általában azok, a kik mástól vásárolt bort hoznak forgalomba (vendéglősök, kicsinyben való elárúsítók stb.) a must, illetőleg az új bor vásárlá-sának megkezdése előtt, legkésőbb azonban deczem-ber 31-én, még abban az esetben is kötelesek foga-natosítani, ha addig mustot vagy új bort nem is vá-sároltak volna. Azok, a kik rendes kereskedelmi könyveket vezetnek, s ezeket évenként lezárják, a nyilvántartást ezen kereskedelmi könyvekkel egyidő-ben zárhatják.

14. Mindenki a ki bornyilvántartás vezetésére köteles, tartozik ezt legkésőbb folyó évi július 1-én megkezdeni, még pedig úgy, hogy ezen a napon az akkori összes borkészlet (esetleg must vagy borseprő) már beleygen jegyezze a nyilvántartásba.

Kitünő minőségű és legmagasabb szilárdságú PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR czégnél

Szokolcsóbb
butor bevásárlási forrás!
Székely és Réti butorgyára
Marosvásárhely, Főter 47. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy butorüzletünket, mely Erdély legszébb látványosságát, egy nagyobb szabású asztalos műhellyel bővítettük ki és elvállalunk **háló, ebédlő, szalon, uriszoba, szálloda és fürdő** berendezések készítését a legjutányosabb árak mellett Oriási választék: **vas-, és rézbutorokban, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítőkben. Gyermek-kocsik és gyermekszékekben.** Saját kárpitos műhelyünkben elvállaljuk a legfinomabb kárpitos munkák elkészítését és különösen angol bőrmunkáinkra hívjuk fel a n. é. közönség figyelmét.

Angol bőrgarnitúrák 300 kor. kezdve. Elvállalunk menyasszonyi kelegyék szállítását és készséggel mauntjuk be gazdag mintagyűjteményünket. — Meghívásra minden vételkötözött-ég nélkül személyesen oda utazunk a rendelvény felvétele végett. — Kérjük a n. é. közönség szives támogatását és vagyunk kiváló tisztelettel

Székely és Réti,
butorgyárosok.
12-30

Képeslapokban legnagyobb választék Soha Aladár papir- és írószerekkereskedésében Székelyudvarhelyt Eötvös-u. 1. a Ferenczrendiek temploma mellett van, melyen tisztelt vevőim saját érdekében áll raktáromon evő képeslapokat megnézni, hol a legizlésebb választék van

Árverési hirdetmény.

Alólirott ügyvéd, csódtömeggondnok ezenel közhirre teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék 1908. évi 6995. számú végzésével Farkas Samu székelykereszturi kereskedő ellen megnyitott csődügyében Székelykereszturon 1909. január hó 2-án megkezdett és 1909. évi január 15-én befejezett csődleltárnak 1-863 tétele alatt összeirt ingóságok (fűszer áruk, felszerelések, követelések) Székelykereszturon, 1909. évi **augusztus hó 2-ik** napján reggel 8 órakor kezdődő árverésen készpénz fizetés mellett el fognak adatni.

Az árverés a fent megjelölt ingókra 1 tömegben eszközöltetik. — Kikiáltási ár a becsár vagyis 3391 kor. 19 fillér, melyen alól az ingóságok egy tömegben eladatni nem fognak. — Amennyiben a fenti becsár meg nem ígértetnék, az esetben az árverés minden egyes tétele külön eszközöltetik.

A csődleltár alólirotttnál megtekinthető. Székelykeresztur, 1909. június hó 30-án.

Dr. Elekes Dénes
ügyvéd, csódtömeggondnok.

Irnokot, aki irógépet is tud kezelni, állandó alkalmazásra elfogadok.
Dr. Kínleder Ákos, ügyvéd.

Kiadó lakás. Kossuth-utca 234. szám. 3 szoba vilanyvilágítással kamara, konyha, pincze, mosó konyha' kerthelyiséggel együtt kiadó, esetleg eladó.

Eladó egy 875 négyszög öl területű gyümölcsöskert. Értekezhetni Király-u 6. sz.

Gazdasszonynak vagy Szakácsnének ajánlkozik egy tisztességes özvegyasszony, kinek különös kívánsága csak az, két kis gyermekét magával tarthassa. Czim a kiadóhivatalban.

Találmányokat

szabadalmaztat és értékesít;
védjegy- és minta-oltalom az összes államokban

Pataky Vilmos

hites szabadalmi ügyvivő

Budapest IV., Eskü-ut 3. Telefon 89-22.

Saját szabadalmi irodák a külföldön:

Berlin, Paris, Amsterdam,
W., Leipzigerstrasse 112. 58. rue Lafayette. Keizersgracht 209.

Sörivő
Közönség figyelmébe!
A jó hírnévben álló Kőbányai Első Magyar Részvény Sörfőzde egy új minőségű sört föz

„Tavaszi Részvény Sör“
név alatt, amely az összes külföldi sörök minőségével versenyez. Ezen sörnek a helybeli piacon poharankénti kimérese **kizárólagosan** nálam van vásár- és ünnep napokon. — Kiváló tisztelettel

Sükösd Miklós
vendéglős.

ELADÓ azonnal egy könnyű hatos

Roston-cséplő

teljes felszereléssel, alig használt herefejtővel, melyeknek üzemképes és jó karban létéért felelősség. Kerestetik esetleg üzemképes lokomobil a cséplési idényre hasznbérbe. Értekezhetni Nagy Bálint nyomdatulajdonosnál Marosillyén,

Poloskát, Svábbogarat négy hét alatt bármilyen mennyiségben föltétlen kiirt egy kipróbált szer. Kapható Petőfi-utca 31. sz. alatt.

Eladó ház. Br. Orbán Balázs-utca 24. szám alatt levő földszintes kőház kerttel, meléképületekkel ELADÓ. Értekezhetni: Kossuth-utca 6. sz. alatt.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, oszúznál és meghűléseknél**, bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dozbazba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

! Mindennapi szétküldés.

Homoród-fürdő vendégeinek figyelmébe

GYARMATHY ÁKOS fűszerkereskedő **Julius 1-ével** Homoród-fürdőre kocsit járatot állít be, mely hetenként 2-3-szor fog közlekedni. A t. fürdővendégek megbízásait, utasításait a legnagyobb pontossággal teljesíti.

„Kürti“

a jelenkor legjobb **czipőcréme!**

Kapható 16, 24, 40 filléres dobozokban **Kaáb és Keitz** fűszer és csemegekereskedésében Székelyudvarhelytt.

Kereszt-csillag

MAGGI féle **húsleves-kocka**

1/4 liter forróvízzel rögtön **egy tányér** kitűnő, természetes **húsleves** ad. 1 kocka 6 fillér.

Kapható minden fűszerkereskedésben, csemegeüzletben és drogeriában.

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványviz

forgalmi és kiviteli részvénytársaság
Budapest, V., Báthory-utca 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorhaj ellen
Borszéki Főkut, köszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuviz
Baross, vesebaj ellen

Borhegyi, hughyhajtó
Boholti, üdítő viz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légsóhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kászonfűkut (Saluteris) jód és litheum tartalmu
Répaty, égvényes ásványviz
Székely-Selters, idült gyomorhajok ellen
Sztójkai, czukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a **természetes ásványviz** gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.

Kapható mindenütt!